

i vort Land forøget med 10 à 15,000 og vil derved kunne reducere det store Landbo-proletariats Masse ganske betydeligt, saaledes at man paa den Maade gjorde noget virkelig stort for at komme denne saa daarligt stillede Stand til Hjælp; thi vi ere vel alle enige om, at den bør hjælpes. Man vil ogsaa derved opnå at kunne aabne Landarbejderne Afgang til at kunne benytte sig af den Fordel, som den nyere Maskindrift, den nyere Driftsmaade i det hele taget, har ført med sig i de senere Aar, saaledes at man kunde give dem Anledning til Fællesdrift, til et Fællesskab i Dyrtælsen af den Jord, som de saaledes komme i Besiddelse af. At Fællesdrift kan have sin Fordel, føler jeg mig aldeles overbevist om. Jeg tror i det hele taget, at Udviklingen gaar i Retning af Stordrift paa alle Omraader, at der er en Stræben efter at samle alle Kræfter og anvende dem samlede i Stedet for at lade dem arbejde spredt. Jeg ved meget vel, at ude i Landbefolkningen og navnlig da i den besiddende Landbefolkning har man et andet Syn paa denne Tanke; men mellem Landarbejderne og ogsaa mellem andre Klasser faar man mere og mere Blikket op for, at Stordriften, den samlede Drift kan fremvirke det bedste mulige Resultat og derfor frembyder store Fordele. Jeg turde maaste henvise til et Par Mænd, som nævnes i Betænkningen, og hvem man vel ikke kan nægte Forstand paa Landbrug. Det er nuværende Lands-tingsmand, forhenværende Seminariefors- tander B. Højen, som aldeles utvetydig direkte har slaat fast, at Fællesdrift maatte man komme til ogsaa paa Landbrugets Omraade, og ligeledes staar der i Betænkningen nævnt en anden Kapacitet paa Landbrugets Omraade, som jeg ved, har stor Indflydelse rundt om i Landet, nemlig Landbrugskandi- dat Sverfen, der ligeledes har den samme Tanke, idet ogsaa han slaar fast, at Fælles- og Andelsdrift er noget, man maatte komme til. Denne Tanke bevæger sig altsaa ikke alene hos de socialdemokratiske Arbejdere i Byerne, hvad man gerne vil reducere det til. Man siger: Ja, det er Arbejderne inde i Byerne, som paa deres Kongresser og For- samlinger føre disse Tanker frem, men ude paa Landet har denne Tanke ingen Rod og vinder aldrig Fodfæste! De Folk, som jeg har nævnt, itaa imidlertid som Beviser for, at denne Tanke ogsaa vinder Fodfæste ude paa Landet, og jeg ved personlig, at ogsaa mellem mange af Gaardmandsklassen vinder den Tanke Rum, at man skulde gaa den Vej for at komme bort fra det Kovsystem som Kapitalismen har indført over for vore pro- ductive Erhverv. Der vil altsaa ifølge det

Forslag, jeg her har tilladt mig at frem- sætte, i Stedet for 5,000 ny Husmands- brug kunne blive oprettet 15 til 20,000, og derved vil en meget betydelig Del af vor Landarbejderstand faa selvstændige Hjem og en mere betryggende Stilling i Samfundet end for Ojeblikket. Man kan indvende, at naar man saaledes gør en stor Del af Land- arbejderne til selvstændige Husmænd i Besiddelse af Husmandsbrug, hvoraf de kunne leve, vil der blive Mangel af Arbejdskraft paa Landet. Jeg skal dertil anføre, at man da paa de store Gaarde vil komme til at gaa over til at holde fast Dyende i højere Grad end nu. Jeg drifter mig til at sige, at der i disse mange selvstændige Husmandshjem vil blive opdraget en Ungdom, der vil blive ganske udmærkede Arbejdere, betydelig bedre egnede til at udføre Arbejdet, end mange, som nu opdrages i jordløse Huse, og derfor ikke have den Forudsætning og det Greb paa at udføre Arbejdet, som den, der fra Barn- dommen af er opdraget ved selvstændig Virksomhed. Desuden ville disse Mænd, jeg her har nævnt, ved enkelte Lejligheder kunne tage Arbejde her og der, naar der bliver budt en ordentlig Dagløn, men de ville ogsaa være saaledes stillede, at de ville kunne blive hjemme paa deres Lod, og ville derfor i Reglen næppe gaa ud og tage Ar- bejde, uden der bliver budt en ordentlig Løn. Ud den Vej vil Landbruget altsaa ogsaa kunne faa tilført den Arbejdskraft, som det absolut skal have. Hvis det imidlertid paa den Maade gennem Aarenes Løb lyktes os at forme Forholdet saaledes, ved Inddragelse af Fideikommissgods og lignende, at vi faa den hele Landarbejderstand beskæftiget som selvstændige Folk enten ved Enkelddrift eller ved Fællesdrift, saa at der ingen Arbejdere vil være at faa, saa er det for øvrigt min absolutte Mening, at det ene Menneske heller ikke har moralsk Ret til at udbytte det andet, saa maa de store Besiddere og de større Gaardmænd gaa den samme Vej og føre denne Udvikling videre. Jeg har stillet dette Forslag, for at disse Tanker, som røre sig ude i Befolkningen, skulde komme under Diskussion og lægges klart frem paa Bordet her, for at vi kunne komme til at skønne over dem.

Man vil se, at de Udgifter, der ville være forbundne med dette Forslag, ikke ere saa overordentlig store eller saa uoverkommelige, som mange maaste tro. Der vil efter dette Forslag blive oprettet 5,000 Husmandslodder ad den Vej, som Forslaget oprindeligt til- sigter. Der vil ingen Grund være til at gøre disse Lodder smaa, og jeg har ogsaa gennem hele min Beregning regnet med